

EUROOPA KOHTU OTSUS

7. mai 1998*

Töötajate vaba liikumine – Siseriiklikud õigusnormid, mis kohustavad juriidilisi isikuid nimetama juhatajana ametisse selles riigis elukohta omavat isikut – Kaudne diskrimineerimine

Kohtuasjas C-350/96,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EÜ asutamislepingu artikli 177 alusel esitatud Verwaltungsgerichtshof'i (Austria) eelotsusetaotlus, millega soovitakse saada nimetatud kohtus pooleliolevas vaidluses järgmiste poolte vahel:

Clean Car Autoservice GmbH

ja

Landeshauptmann von Wien,

eelotsust EÜ asutamislepingu artikli 48 ning nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta määruse (EMÜ) nr 1612/68 töötajate liikumisvabaduse kohta ühenduse piires (EÜT L 257, lk 2; ELT eriväljaanne 05/01, lk 15) artiklite 1–3 tõlgendamise kohta,

EUROOPA KOHUS (kuues koda),

koosseisus: koja esimees H. Ragnemalm, kohtunikud R. Schintgen (ettekandja), G. F. Mancini, J. L. Murray ja G. Hirsch,

kohtujurist: N. Fennelly,

kohtusekretär: ametnik L. Hewlett,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- Clean Car Autoservice GesmbH, esindaja: advokaat Christoph Kerres, Viin,

- Landeshauptmann von Wien, esindaja: Viini liidumaa valitsuse abiametnik Erich Hechtner,

- Austria valitsus, esindaja: välisministeeriumi suursaadik Franz Cede,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

- Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: õigusnõunikud Peter Hillenkamp ja Pieter Jan Kuijper,

arvestades kohtuistungil ettekannet,

olles 23. oktoobri 1997. aasta kohtuistungil ära kuulatud suulised märkused, mille esitas komisjon,

olles 4. detsembri 1997. aasta kohtuistungil ära kuulatud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1. Verwaltungsgerichtshof (halduskohus) esitas 8. oktoobri 1996. aasta määrusega, mis jõudis Euroopa Kohtusse sama aasta 24. oktoobril, EÜ asutamislepingu artikli 177 alusel kaks eelotsuse küsimust sama lepingu artikli 48 ning nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta määruse (EMÜ) nr 1612/68 töötajate liikumisvabaduse kohta ühenduse piires (EÜT L 257, lk 2; ELT eriväljaanne 05/01, lk 15) artiklite 1–3 tõlgendamise kohta.

2. Need küsimused tõstasid Austrias asutatud äriühingu Fortress Immobilien Entwicklungs GesmbH, praeguse nimega Clean Car Autoservice GesmbH (edaspidi „Clean Car”), registrijärgne asukoht Viin, poolt Landeshauptmann von Wien’i vastu algatatud menetluses seetõttu, et viimane jättis rahuldamata avalduse, mille Clean Car esitas eesmärgiga registreerida ettevõtte tegevusalal tegutsemiseks, põhjendusel, et Clean Car oli nimetanud juhatajana ametisse isiku, kelle elukoht ei ole Austrias.

Austria õigusnormid

3. 1994. aasta Gewerbeordnung’i (Austria käsitöö-, kaubandus- ja tööstusseadustik, edaspidi „GewO 1994”) artikli 9 lõike 1 järgi võivad juriidilised isikud, isikuühingud (täis- või usaldusühingud) ning registreeritud mittetulundusühingud (mittetulunduslikud täis- ja usaldusühingud) tegutseda käsitööstuslikul, kaubanduslikul või tööstuslikul tegevusalal tingimusel, et nad on nimetanud ametisse juhataja või üürilevõtja vastavalt GewO 1994 artiklitele 39 ja 40.

4. GewO 1994 artikli 39 lõiked 1–3 sätestavad:

„1. Käsitöö-, kaubandus- või tööstusettevõtte omanik võib tegevusalal tegutsemiseks nimetada ametisse juhataja, kes vastutab omaniku ees selle eest, et tegevusalal tegutsetakse laitmatult, ja haldusasutuse ees (artikkel 333) selle eest, et järgitakse käsitööstuslikul, kaubanduslikul või tööstuslikul tegevusalal tegutsemist käsitlevaid õigusnorme; omanikul on kohustus nimetada ametisse juhataja, kui tema elukoht ei ole Austrias.

2. Juhataja peab vastama tema isikule kehtestatud nõuetele, mis on käsitööstuslikul, kaubanduslikul või tööstuslikul tegevusalal tegutsemiseks ette nähtud, omama elukohta

Austrias ja olema võimeline vastavalt ettevõttes tegutsema. Kui tegemist on elukutsega, mille puhul on nõutav kutseobivuse tõend, peab ametisse nimetatav juriidilise isiku juhataja vastavalt artikli 9 lõikele 1 ka:

1) kuuluma juriidilist isikut seadusjärgselt esindavasse organisse; või

2) töötama ettevõttes vähemalt nii palju, et see moodustab poole iganädalasest normaaltööajast, ja tasuma täies ulatuses sotsiaalmaksu vastavalt seda valdkonda reguleerivatele õigusnormidele.

Juhataja, kelle Austrias elukohta mitte omav ettevõtte omanik peab vastavalt lõikele 1 ametisse nimetama tegevusalal tegutsemiseks, mille puhul on nõutav kutseobivuse tõend, peab töötama ettevõttes vähemalt nii palju, et see moodustab poole iganädalasest normaaltööajast, ja tasuma täies ulatuses sotsiaalmaksu vastavalt seda valdkonda reguleerivatele õigusnormidele. Artikli 39 lõiget 2, mis kehtis kuni föderaalseaduse BGBI. 29/1993 jõustumiseni, kohaldatakse edasi 1. juuli 1993. aasta seisuga juhatajatena ametisse nimetatud isikute suhtes ja seda kuni 31. detsembrini 1998, viimatinimetatud kuupäev kaasa arvatud.

3. Juhtudel, kui juhataja ametissenimetamine on kohustuslik, peab omanik tööle palkama juhataja, kes vastavalt ettevõttes tegutseks.”

5. Kui juhataja ametissenimetamisest teatati või selleks anti luba, kohaldatakse tema suhtes vastavalt GewO 1994 artikli 370 lõikele 2 võimalikke rahalisi karitusi, mis on seotud tegevusalal tegutsemisega.

6. GewO 1994 artikli 5 lõike 1 kohaselt võib käsitöenduslikel, kaubanduslikel või tööstuslikel tegevusaladel tegutseda artiklis 339 nimetatud tegevusalal tegutsemiseks esitatud avalduse alusel, kui on täidetud üld- ja võimalikud eritingimused, välja arvatud erandid, mis ei ole käesoleval juhul asjassepuutuvad.

7. GewO 1994 artikli 339 lõike 1 kohaselt peab isik, kes soovib tegutseda käsitöenduslikul, kaubanduslikul või tööstuslikul tegevusalal, juhul, kui tegemist ei ole käsitöendusliku, kaubandusliku või tööstusliku tegevusalaga, milleks on vaja luba ja mille puhul tuleb esitada mingi muu sobivustõend kui oskustunnistus, esitama selle kohta avalduse tegevuskoha distrikti haldusasutusele.

8. GewO 1994 artikli 340 lõike 1 järgi peab distrikti haldusasutus kontrollima artikli 339 lõikes 1 nimetatud käsitöenduslikul, kaubanduslikul või tööstuslikul tegevusalal tegutsemiseks esitatud avalduse alusel, kas märgitud tegevuskohas on asjaomase isiku poolt taotletaval tegevusalal tegutsemiseks ettenähtud kohustuslikud tingimused täidetud. Juhul kui need tingimused ei ole täidetud, on distrikti haldusasutus kohustatud vastavalt eelnimetatud artikli lõikele 7 viitama sellele asjaolule antavas haldusaktis ja keelama ettevõttel kõnealusel tegevusalal tegutsemise.

Põhikohtuasi

9. 13. juunil 1995 taotles Clean Car Magistrat der Stadt Wien'lt (Viini linna halusasutus) tegevusala, milleks oli „mootorsõidukite hooldus (autoteenindus), välja arvatud igasugune käsitöõnduslik tegevus”. Ta teatas samaaegselt, et oli nimetanud vastavalt GewO 1994-le ametisse juhatajana Berliinis elava Saksamaa Liitvabariigi kodaniku Rudolf Henssen'i; ta viitas lisaks ka sellele, et viimane otsib parajasti üürikorterit Austrias ja seetõttu edastatakse tema elukohta käsitlev teatis hiljem.

10. Magistrat der Stad Wien asus oma 20. juuli 1995. aasta otsuses seisukohale, et seadusega kehtestatud tingimused, mis peavad olema täidetud enne tegevusalal tegutsema hakkamist, ei ole täidetud, ning keeldus tegevusalal tegutsemise lubamisest seetõttu põhjendusel, et juhataja osas peavad olema täidetud asjaomasel tegevusalal tegutsemiseks nõutud juhataja isikule kehtestatud tingimused, juhataja elukoht peab olema Austrias ja ta peab vastavalt GewO 1994 artikli 39 lõikele 2 olema realselt võimeline ettevõttes tegutsema.

11. Clean Car esitas 10. augustil 1995 selle otsuse peale Landeshauptmann von Wien'ile halduskaebuse ja väitis, et ametisse nimetatud juhatajal oli sel ajal Austrias elukoht ja et igal juhul piisas alates Austria Vabariigi ühinemisest Euroopa Liiduga elukohast Euroopa Liidus, et seadusega kehtestatud kohustused oleksid täidetud.

12. Landeshauptmann von Wien jättis oma 2. novembri 1995. aasta otsusega kaebuse rahuldamata peamiselt põhjendusel, et kuivõrd tegevusala avaldus on konstitutiivne, tuli faktilist ja õiguslikku olukorda võtta arvesse niisugusena, nagu see eksisteeris kõnealuse avalduse esitamise hetkel, ning et sel hetkel ei olnud ametisse nimetatud juhatajal veel elukohta Austrias.

13. Clean Car pöördus 21. detsembril 1995 vaidluse lahendamiseks Verwaltungsgerichtshof'i poole, väites, et ei Magistrat der Stadt Wien'i ega Landeshauptmann von Wien'i otsuses tuginetud ühenduse õigusele põhinevatele argumentidele. Clean Car viitas eelkõige EÜ asutamislepingu artiklitele 6 ja 48 ning väitis, et tema ametissenimetatud juhataja on temaga töösuhtes ja omab seega tema töötajana õigust vabalt liikuda, nagu näeb ette asutamislepingu viimane artikkel.

14. Asudes seisukohale, et tegemaks otsus asjas, milles tema poole pöörduti, peab ta tegema kindlaks, kas see, kui Austria niisugune õigusnorm, mis keelab tegevusalal tegutseval ettevõtte omanikul nimetada juhatajana ametisse töötajat, kelle elukoht ei ole Austrias, on vastuolus ühenduse õigusega, eelkõige asutamislepingu artikli 48 ja määruse nr 1612/68 artiklitega 1–3, otsustas Verwaltungsgerichtshof menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas EÜ asutamislepingu artiklit 48 ja määruse nr 1612/68 artikleid 1–3 tuleb tõlgendada nii, et nendest tuleneb samuti liikmesriikide tööandjate õigus võtta tööle töötajaid, kes on teise liikmesriigi kodanikud, ilma et need töötajad peaksid vastama tingimustele, mis ei sõltuks küll kodakondsuse olemasolust, kuid mis tavapäraselt siiski on seotud kodakondsusega?

2. Kas juhul, kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, tuleb EÜ asutamislepingu artiklit 48 ja määruse nr 1612/68 artikleid 1–3 tõlgendada nii, et need ei takista

kehtestamast niisugust õigusnormi nagu GewO 1994 artikli 39 lõige 2, mille kohaselt saab käsitöenduslikul, kaubanduslikul või tööstuslikul tegevusalal tegutseva ettevõtte omanik nimetada juhatajana ametisse ainult isiku, kelle elukoht on Austrias?”

15. Oma eelotsusetaotluses viitab liikmesriigi kohus sellele, et esiteks on vaja teha kindlaks, kas tööandja võib samuti tugineda ühenduse töötajate vaba liikumist käsitlevatele õigusnormidele, mille adressaadiks on eelkõige töötajad. Kui vastus sellele küsimusele on jaatav, on seejärel vaja tuvastada, kas kõnealused õigusnormid keelavad kehtestada niisuguse õigusnormi nagu GewO 1994 artikli 39 lõige 2, võttes arvesse eelkõige asutamislepingu artikli 48 lõikest 3 tulenevaid piiranguid ja asjaolu, et GewO 1994 artikli 370 lõike 2 järgi vastutab juhataja teatud tegevusalal tegutsedes kohaldatavate õigusnormide järgimise eest.

Esimene küsimus

16. Oma esimese küsimusega tahab eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas töötajate vaba liikumisega seotud võrdse kohtlemise põhimõttele, mis on sätestatud asutamislepingu artiklis 48 ja määruse nr 1612/68 artiklites 1–3, võib tugineda ka tööandja, et võtta selles liikmesriigis, kus ta on asutatud, tööle töötajaid, kes on teise liikmesriigi kodanikud.

17. Kõigepealt tuleb märkida, et määruse nr 1612/68 artiklid 1–3 ainult selgitavad ja jõustavad õigusi, mis tulenevad juba asutamislepingu artiklist 48 (vt selle kohta 23. veebruari 1994. aasta otsust kohtuasjas C-419/92: Scholz, EKL 1994, lk I-505, punkt 6).

18. Seejärel tuleb tõdeda, et artikli 48 lõikes 1 on sätestatud üldises sõnastuses, et tagatud on töötajate liikumisvabadus ühenduse piires. Sama artikli lõigete 2 ja 3 kohaselt tuleb kaotada igasugune kodakondsusel põhinev liikmesriikide töötajate diskrimineerimine, mis on seotud nii töölevõtmise, töö tasustamise kui ka töötingimustega ning sellega kaasneb, arvestades piiranguid, mis on õigustatud avaliku korra, julgeoleku või rahvatervise seisukohalt, õigus võtta vastu tegelikult tehtud tööpakkumisi, liikuda sel eesmärgil vabalt liikmesriikide territooriumil, viibida liikmesriigis, eesmärgiga töötada samadel tingimustel nagu selle riigi kodanikud, ja jääda sinna pärast seal töötamist.

19. Kuigi need õigused on kahtlemata antud isikutele, kellele otseselt on viidatud, nimelt töötajatele, ei viita miski artikli 48 sõnastuses, et nendele sätetele ei võiks toetuda ka teised isikud, eelkõige tööandjad.

20. Tuleb ka märkida, et selleks, et olemaks tõhus ja kasulik, peab töötajate õigusega olla tööle võetud ja töötada ilma diskrimineerimiseta tingimata kaasnema tööandjate õigus neid tööle võtta nii, et järgitakse töötajate vaba liikumist käsitlevaid õigusnorme.

21. Need õigusnormid ei omaks mõju, kui liikmesriikidel piisaks nendes sätestatud keeldudest kõrvalehiilimiseks üksnes sellest, et kehtestada tööandjatele töötaja töölevõtmiseks sellised tingimused, millele viimane peab vastama ning mis juhul, kui need kehtestataks otseselt, kujutaksid endast selle vaba liikumise õiguse kasutamise piirangut, mida ei tohi asutamislepingu 47 järgi kehtestada.

22. Viimasena tuleb rõhutada, et eelnevat tõlgendust kinnitab nii määruse nr 1612/68 artikkel 2 kui ka Euroopa Kohtu praktika.

23. Esiteks on määruse nr 1612/68 artiklis 2 sõnaselgelt sätestatud, et liikmesriigi territooriumil tegutsev iga tööandja peab liikmesriigi iga kodanikuga saama sõlmida ja täita töölepinguid kooskõlas kehtivate õigus- ja haldusnormidega, ilma et sellest tuleneks mingit diskrimineerimist.

24. Teiseks tuleneb eelkõige 15. detsembri 1995. aasta otsusest kohtuasjas C-415/93: Bosman (EKL 1995, lk I-4921, punktid 84–86), et asutamislepingu artikli 48 lõikes 3 ette nähtud avaliku korra, julgeoleku või rahvatervise põhjendustele võivad tugineda mitte üksnes liikmesriigid selleks, et õigustada oma õigus- ja haldusnormidest tulenevaid töötajate vaba liikumise piiranguid, vaid ka eraisikud eesmärgil, et õigustada niisuguseid piiranguid, mis tulenevad eraisikute sõlmitud lepingutest või muudest meetmetest. Kui tööandja võib aga tugineda artikli 48 lõikes 3 ette nähtud erandile, peab ta saama tugineda ka niisugustele põhimõtetele, mis tulenevad eelkõige sama artikli lõigetest 1 ja 2.

25. Esitatud põhjendustest lähtudes tuleb esimesele küsimusele vastata, et töötajate vaba liikumisega seotud võrdse kohtlemise põhimõttele, mis on sätestatud asutamislepingu artiklis 48, võib tugineda ka tööandja, et võtta selles liikmesriigis, kus ta on asutatud, tööle töötajaid, kes on mõne teise liikmesriigi kodanikud.

Teine küsimus

26. Teise küsimusega soovib liikmesriigi kohus sisuliselt teada, kas asutamislepingu artikkel 48 keelab liikmesriigil ette näha, et ettevõtte omanik, kes tegutseb selle liikmesriigi territooriumil käsitöenduslikul, kaubanduslikul või tööstuslikul tegevusalal, saab juhatajana ametisse nimetada ainult isiku, kes elab selles riigis.

27. Sellega seoses tuleb kõigepealt märkida, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei ole võrdse kohtlemise põhimõttest tulenevalt keelatud mitte ainult ilmselge diskrimineerimine kodakondsuse alusel, vaid ka igasuguse varjatud diskrimineerimine, mis mõne muu tunnuse alusel vahet tehes toob faktiliselt kaasa samasuguse tagajärje (12. veebruari 1997. aasta otsus kohtuasjas 266/95: Merino García, EKL 1997, lk I-3279, punkt 33).

28. On tõsi, et sellist õigusnormi nagu GewO 1994 artikli 39 lõiget 2 kohaldatakse sõltumata selle isiku kodakondsusest, kes tuleb juhatajana ametisse nimetada.

29. Nagu Euroopa Kohus on siiski tõdenud (vt eelkõige 14. veebruari 1995. aasta otsust kohtuasjas C-279/93: Schumacker, EKL 1995, lk I-225, punkt 28), võib siseriiklik õigusnorm, mis näeb ette elukohakriteeriumi alusel vahettegemise, olla kahjulik peamiselt teiste liikmesriikide kodanikele, kuivõrd mitteresidendid on sagedamini teiste riikide kodanikud.

30. Nõue, et teiste liikmesriikide kodanikud peavad omama elukohta asjaomases liikmesriigis, selleks et neid võiks ametisse nimetada käsitöenduslikul, kaubanduslikul või

tööstuslikult tegevusalal tegutseva ettevõtete juhatajana, võib kujutada endast kaudset kodakondsusel põhinevat diskrimineerimist, mis on asutamislepingu artikli 48 lõikega 2 vastuolus.

31. Selline nõue ei kujutaks endast diskrimineerimist ainult siis, kui niisuguse elukohakriteeriumi kehtestamine põhineks objektiivsetel, asjaomaste isikute kodakondsusest sõltumatutel kaalutlustel ja oleks proportsionaalne siseriikliku õigusega taotletava legitiimse eesmärgi suhtes (vt selle kohta 15. jaanuari 1998. aasta otsus kohtuasjas C-15/96: Schöning-Kougebetopoulou, EKL 1998, lk I-00048, punkt 21).

32. Selles olukorras tuleb märkida, et nagu käesoleva kohtuotsuse punktis 15 sedastatud, viitas liikmesriigi kohus oma eelotsusetaotluses sõnaselgelt asjaolule, et GewO 1994 artikli 370 lõike 2 kohaselt võib ametissenimetatud juhataja suhtes kohaldada rahalisi karistusi ning ta vastutab ka asjaomasel tegevusalal tegutsedes kohaldatavate õigusnormide järgimise eest.

33. Landeshauptmann von Wien ja Austria valitsus selgitasid oma kirjalikes märkustes, et elukohatingimuse eesmärk on tagada, et teade nende karistuste kohta, mida juhataja suhtes võidakse kohaldada, oleks võimalik talle kätte toimetada ja et karistusi saaks tema suhtes täide viia. Lisaks peab see tingimus tagama, et juhataja vastab teisele tingimusele, mis on kehtestatud GewO 1994 artikli 39 lõikes 2 ja mis seisneb selles, et juhataja peab olema võimeline ettevõttes realselt tegutsema.

34. Selles osas tuleb tõdeda, et elukohatingimus ei ole kas sobiv selleks, et tagada kõnesoleva eesmärgi saavutamine, või on ebaoproportsionaalne taotletava eesmärgi suhtes

35. Asjaolu, et juhataja elab liikmesriigis, kus ettevõtja on asutatud ja tegutseb, ei taga iseenesest tingimata seda, et ta oleks realselt võimeline ettevõttes tegutsema. Juhatajal, kes elab küll selles liikmesriigis, aga kaugel ettevõtja tegevuskohast, peaks üldiselt olema raskem ettevõttes realselt töötada kui isikul, kelle elukoht on küll teises liikmesriigis, kuid see asub ettevõtja tegevuskoha lähedal.

36. Teiseks, muud vähem piiravad meetmed, nagu näiteks karistusest teatamine juhataja tööle võtnud ettevõtja registrijärgsesse asukohta ja trahvi tasumise tagamine eelneva tagatise määramisega, võimaldaksid samuti täita eesmärki, et juhatajale määratud rahalistest karistustest saab talle nõuetekohaselt teatada ja karistusi tema suhtes täide viia.

37. Viimasena tuleb lisada, et isegi niisugused meetmed ei ole kõnesolevate eesmärkide seisukohast õigustatud juhul, kui teises liikmesriigis elavale juhatajale määratud rahalistest karistustest teatamine ja nende elluviimine tagatakse rahvusvahelise lepinguga, mille sõlmivad ettevõtja asukoha liikmesriik ja juhataja elukoha liikmesriik.

38. Selles olukorras tuleb järeldada, et vaidlusalune elukohatingimus kujutab endast kaudset diskrimineerimist.

39. Mis puudutab asutamislepingu artikli 48 lõikes 3 sätestatud õigustuste aluseid, millele eelotsusetaotluse esitanud kohus samuti on viidanud, tuleb märkida, et ükski julgeoleku

või rahvaterviseiga seotud põhjendus ei saa õigustada niisuguseid üldist laadi õigusnorme, millega käesoleval juhul põhikohtuasjas on tegemist.

40. Mis puudutab avalikul korral põhinevat põhjendust, mis on samuti sätestatud asutamislepingu artikli 48 lõikes 3, siis tuleb märkida, et Euroopa Kohus on sedastanud (27. oktoobri 1977. aasta otsus kohtuasjas 30/77: Bouchereau, EKL 1977, lk 1999), et kui see võib õigustada mõningaid ühenduse õigusest tulenevaid isikute vaba liikumise piiranguid, eeldab avaliku korra instituudile tuginemine, mida on kasutatud asutamislepingu artikli 48 lõikes 3, igal juhul, et lisaks igasuguse seaduserikkumisega kaasnevale ühiskondliku korra häirimisele esineb reaalne ja piisavalt tõsine oht, mis ähvardab mõnda ühiskonna põhihuvi.

41. Kohtutoimikust ei tulene aga, et seda liiki huvi võiks kahjustada see, kui ettevõtte omanik võib vabalt selle tegevusalal tegutsemiseks ametisse nimetada juhataja, kelle elukoht ei ole asjaomases riigis.

42. Seega ei saa ka niisugune õigusnorm, millega on tegemist põhikohtuasjas ja mille kohaselt on nõutav, et kõikidelt juhatajana ametisse nimetatud töötajatel oleks tegevusalal tegutsemiseks vajalik omada elukohta asjaomases riigis, olla õigustatud avaliku korra seisukohast asutamislepingu artikli 48 lõike 3 tähenduses.

43. Esitatud põhjendustest lähtudes tuleb teisele küsimusele vastata, et asutamislepingu artikliga 48 on liikmesriigil keelatud ette näha, et ettevõtte omanik, kes tegutseb selle liikmesriigi territooriumil käsitööanduslikul, kaubanduslikul või tööstuslikul tegevusalal, tohib juhatajana ametisse nimetada ainult isiku, kes elab seal.

Kohtukulud

44. Euroopa Kohtule märkusi esitanud Austria valitsuse ja komisjoni kohtukulud ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus liikmesriigi kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS (kuues koda),

vastates Verwaltungsgerichtshof'i 8. oktoobri 1996. aasta määrustega esitatud eelotsuse küsimustele, otsustab:

1. Töötajate vaba liikumisega seotud võrdse kohtlemise põhimõttele, mis on sätestatud asutamislepingu artiklis 48, võib tugineda ka tööandja, et võtta selles liikmesriigis, kus ta on asutatud, tööle töötajaid, kes on mõne teise liikmesriigi kodanikud.

2. Asutamislepingu artikliga 48 on keelatud liikmesriigil ette näha, et ettevõtte omanik, kes tegutseb selle liikmesriigi territooriumil käsitööstuslikul, kaubanduslikul või tööstuslikul tegevusalal, saab juhatajana ametisse nimetada ainult isiku, kes elab seal.

Ragnemalm

Schintgen

Mancini

Murray

Hirsch

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 7. mail 1998 Luxembourgis.

Kohtusekretär

Kuuenda koja esimees

R. Grass

H. Ragnemalm